

SANDE VIDULIĆ

**T**

ko prati vijesti iz Splita ovog jeta, zaključio bi da su mladi iz zapadnih zemljama, kao i Azije, teško pčandure. No u tim zemljama bi vam iznijeli potpuno drugu priču. U Japanu je, recimo, njihova vlada zabrinuta zato što mladi ne piju dovoljno alkohola. Dobro ste pročitali, trjeznost mladih Japancu i Japanski problem je ne samo njihovim proizvođačima alkoholnih pića, nego je postala i državna briga. Pa je Nacionalna porezna uprava ovih dana raspisala natječaj za ideje kako učiniti konzumaciju alkohola privlačnijom mladima i tako pomoći gospodarstvu.

Postoji više znanstvenih istraživanja koja su potvrdila da je konzumacija alkohola opala među mladima od početka 2000-ih do danas u zemljama s visokim prihodima. Udio mladih u dobi od 16 do 24 godine u Engleskoj koji su prijavili da su pili pao je sa 67 posto u 2002. na 41 posto u 2018. godini.

Na Islandu je istraživanje "Zdravstveno ponašanje djece školske dobi" pokazalo da manje tinejdžera pije i ima seks u odnosu na 2006. godinu.

Između na drugu stranu gledano. Podaci koje je nedavno objavio Austrijski zavod za statistiku također pokazuju da je konzumacija alkohola u Austriji dosegla najnižu točku od ranih 1990-ih, nakon što je u stalnom porastu od sredine 2000-ih.

Kako navodi "European Journal of Public Health", koji izlazi iz Sveučilišta Oxford, vrijeme i opseg opadanja konzumacije alkohola među adolescentima značajno se razlikuje među zemljama. Pad je počeo u SAD-u prije 1999. godine, nakon čega su uslijedile zemlje sjeverne Europe početkom 2000-ih, te zapadna Europa i Austrija sredinom 2000-ih. Najveći pad zabilježen je u sjevernoj Europi i Velikoj Britaniji, a razmanje se smanjilo ispijanje alkohola među mladima u istočnoj i južnoj Europi.

#### Adio alkoholu

Razloga za smanjenu konzumaciju alkohola ima nekoliko, a često se navodi ekonomska nesigurnost među mladima. Oni žele imati više kontrole nad svojim postupcima, za razliku od prethodnih generacija, koje su bile bezbrižnije u njihovoj dobi. Istraživanja su pokazala da se mladi u visokomjennim zemljama osjećaju nezajestnije od generacije svojih roditelja kad su bili njihove dobi. Počevši od klimatskih promjena, planiranih karijera, uspjeha u školi... sve više je pritiska koji utječu na potrebu da se zadrži samokontrola, ali i na veću stopu psihičkih bolesti među mladima. Kao i drugi razlog smanjene konzumacije alkohola navode se nove tehnologije, koje utječu na to da svaka pijana glupost koju napravite bude snimljena i završi na društvenim mrežama, pa da to više prijatelji, obitelji i buduća poslodavci. S druge strane, tehnologija omogućuje da se više vremena provodi kod kuće u online druženju, umjesto u kafićima.

Također, istraživači kažu da



# MLADI U SVIJETU SVE VIŠE ŽIVE KAO ASKETI. PA TKO NAM ONDA DOLAZI PIŠATI U PIRJU?

## Split, 'grad koji se boji zalaska sunca'

Kod tumačenja ponašanja mladih u obzir treba uzeti razlike među klasama kojima pripadaju. Nama dolaze mladi označeni kao pripadnici 'potrošačko-hedonističkog' životnog stila i poneki iz tzv. adaptivno-pragmatične sredine. Riječ je o skupinama koje se na društvenoj ljestvici nalaze tek malo više od prekarnih mladih iz 'potklase'. Smatraju se otprilike nižom srednjom klasom. Nemamo mlade turiste s interesima koji pripadaju boljestojećim klasama, kaže mr. sc. Mirko Petrić, referirajući se na njemačko istraživanje



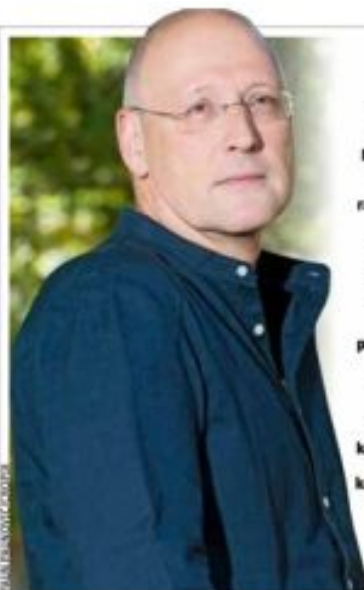
djece danas više konzumiraju s roditeljima pa smatraju da se i zbog toga manje okreću alkoholu. Na koncu, mladi su više zdravstveno osviješteni, pokazuju ankete, zanimaju ih prakse povezane sa zdravim životom. Stoga manje pozitivno nego prije gledaju na povraćanje i nesvjestice, jer ih brine mentalno zdravlje. Mlade o kojima je riječ naziva se "generacijom Z"; oni su rođeni



MIRKA PETRIĆ

«  
**Japanska vlada zabrinuta je zato što mladi ne piju dovoljno alkohola. Nacionalna porezna uprava ovih je dana raspisala natječaj za ideje kako konzumacija alkohola učiniti privlačnijom mladima i tako pomoći gospodarstvu**

«  
**Razloga za smanjenu konzumaciju alkohola ima nekoliko: ekonomska nesigurnost među mladima, nove tehnologije koje utječu na to da svaka pijana glupost bude snimljena i završi na društvenim mrežama, te više komuniciranja s roditeljima**



«  
**Petrić: Budući da se prošle godine glas o Splitu kao mjestu u kojem razularenost nema nikakvih posljedica, situacija je eskalirala i neće biti lako prokrenuti. Bar tako pokazuju iskustva drugih destinacija koje su upale u začarani krug jeftinog party turizma**

MIRKA PETRIĆ

– razpominje Petrić, te dodaje kako nemamo mlade turiste s interesima koji pripadaju boljestojećim klasama.  
 – Kod nas, međutim, očito nema mladih koji pripadaju "tradicionalnom", "nostalgicno-građanskom" ili "novom ekološkom" mišlju srednje klase, ni ti najvišim slojevima u kojima, po "Sinusu", nalazimo "elitno-konzervativne" i "postmodernističke" mlade, ili pak "ekspeditive" i "performer" iz poslovnih sfera – objašnjava sociološki.  
 – Prema istraživanjima koje sam provodio sa suradnicima, posljednje razdoblje kad smo u Splitu imali prilike vidjeti mlade u potrazi za autentičnim gradskim životom i s razvijenim kulturnim interesima bilo je razdoblje od konca devedesetih do približno polovine prvog desetljeća 21. stoljeća. Promjena profila turista koincidira s preuočenjem Rive, koja je tom prostoru oduzela urbanost, odnosno pretvorila ga u red suvenirnica i niz mogućnosti za ispijanje piva na suncu. Eksplozija opijanja i razularenog ponašanja događa se, međutim, nakon što u Split stide i u njemu se zadržava lestvini Ultra. Ne treba zamarati ni sve jeftinije zrakoplovne karte, kao ni organizirane ture opijanja, tzv. pub crawl tours, u kojima sudjeluju mladi iz "potrošačko-bedonističkog" miljea niže srednje klase, a koje su najbolji dokaz da se turizam ove vrste Splitu nikada nije dogodio slučajno. Producenti koji zaradu zasnivaju na hotelskom smještaju i ovakvim tuzemnim posudama vjerojatno i sustavno oglašavali na društvenim mrežama, te računali s efektima kojima je ona, nažalost, urodila – napominje Mirko Petrić, koji smatra kako neće biti lako izvaći se iz negativne spirale u koju se potonulo.

– Budeći da se u međuvremenu prošle godine glas o Splitu kao mjestu u kojem su vlasti izrazito permissivne, odnosno u kojem razularenost nema nikakvih posljedica, situacija je eskalirala i neće biti lako prokrenuti. Bar tako pokazuju iskustva drugih destinacija koje su upale u začarani krug jeftinog party turizma – zaključuje Petrić. On je u konzultaciji s ingom Tomislavom Kraljevićem i samom Puzkom u knjizi "Senior turizam" objavio članak u kojem na primjeru splitske jagre pokazuje kako bi turizam usmjeren na osobe starije od pedeset godina imao prednosti kao model održivog turizma, jer bi stariji turisti, koji su obrazovaniji nego mladi "party turisti", bili zanimljiviji za vrednote grada i lokalni način života.  
 Zanimljivo je da su, prema istraživanjima, pripadnici "generacije Z" izrazili želju da, ako ih na put, žele odsjesti u boljem smještaju. Dakle, nije im ideal da se njih deset gužva u jednom stanu. No ako prihvatimo tezu da kod nas ne dolaze pripadnici klase mladih koji žele doživjeti autentično iskustvo posebnosti lokalne zajednice, jer toga više nema – budući da je gradska jagra gotovo opustjela od stanovnika, a preglavili su je hosteli, fast food uslužje, restorani i kafići s uglavnom oficijelnom pozadom, od čijih stakala se teško kretati – opet ostaje pitanje zašto je ovo godine toliko gore nego prije.

**'Osvetnika' putovanja**

Prije ove turističke sezone, uzapadnim je medijima skovan pojam "osvetničkog putovanja" (vengeance travel). Nije stvar u tome da se trebalo osvetiti Hrvatskoj ili Crnoj Gori iz nekog razloga, nego je ta sintagma trebala značiti kako valja nadoknaditi vrijeme izgubljeno u "lockdownu", za vrijeme pandemije koronavirusa. No ovo što

**Prema istraživanjima koje sam provodio sa suradnicima, posljednje razdoblje kad smo u Splitu imali prilike vidjeti mlade u potrazi za autentičnim gradskim životom i s razvijenim kulturnim interesima bilo je razdoblje od konca devedesetih do približno polovine prvog desetljeća 21. stoljeća, kaže Petrić**

**Više znanstvenih istraživanja potrudite se da konzumacija alkohola opala među mladima od početka 2000-ih do danas u zemljama s visokim prihodima**



MIRKA PETRIĆ

dian oslanjajući se na izvješća o pomoru socijalne anksioznosti među pretjerano opreznim mladima i djevojkama do 25 godina, koji često "više" na Internetu. Primijetio je da takvi mladi trezvenije, koji rade od kuće i sve češće ostaju unutar zone sigurnosti, koja uključuje malu mrežu istomišljenika s kojima uglavnom online komuniciraju, riskiraju nevolje. Naime, terapeuti upozoravaju na opasnost koje čekaju takve osobe kad se suoče s problemima i situacijama koje donosi stvarni svijet. To očito brine engleske stručnjake dotle da je psihoterapeutkinja Natalie Phillips za The Guardian rekla: "Imam osjećaj da ova generacija vjerojatno propisat griješiti osjećati se mladom."

**Otkrića projekta "Sinus"**

Mislim da su prilično stari prije svog vremena." Pa dobro, vjerojatno ste se zapitali čitajući ove retke, tko onda kod nas dokazi ovo i što? Domaći novinski stupci i portali puni su izvještaja i agraziranja o ingrediensima koje, kao nikad do sada, privlače mladi turisti iz visokorazvijenih zemalja. Takvi moćni kreću po palcu Grgura Ninskog i u Pirju u Marmontovoj ulici. Dagače, uriniraju po čitavoj Marmontovoj, Zagrevo, gdje stajaju... A čuša u količinama na koje njihovi roditelji nisu ni pomislili kad su ova ozveno dokazili kao turisti, pa netvi pijani noću banjanja, uzimaju stana-re u leže po ulicama. Mobilnim čak snimaju svoje "pohiće". No je li pogrešno sve mlade stari-

ljati u isti koš? Mr. sc. Mirko Petrić, stručni savjetnik u **Intitut društvenih znanosti "Ivo Pilar"** – Područni centar Split, smatra kako kod tumačenja ponašanja mladih u ožbit treba uzeti razlike među klasama kojim pripadaju.  
 – Kad se u nas govori o mladima, najčešće im se još uvijek pristupa kao da su homogena skupina. Međutim, u zapadnim zemljama nije tako: ondje postoji svijest o klasnim razlikama, pa stoga i o tome kakvo se ponašanje i interesi očekuju od mladih pripadnika pojedinih klasa. Ljudi zbuñuju to što u medijima čitaju kako se pripadnici "generacije Z" "plase života" i svega što oni donose, kako mnogi među njima žive asketskim životnim stilom, misle o okolišu i klimatskim promjenama. A onda u gradskim jezgrama dalmatinskih gradova, ponajviše u Splitu, svaki dan svjedoče scenama koje znatno odudaraju od takvih predočbi: neobdanoj opijanju i razularenom ponašanju pripadnika upravo te generacije do 25 godina – kaže Petrić.  
 – O čemu je riječ postaje jasno konzultiramo li, primjerice, rezultate njemačkih istraživanja u okviru projekta "Sinus". Naime, nama dolaze mladi ondje označeni kao pripadnici "potrošačko-bedonističkog" životnog stila i ponašanja iz tzv. adaptivno-pragmatične sredine. Riječ je o skupinama koje se nalaze tek malo više na društvenoj ljestvici od prekarinih mladih iz "potklase". Smatraju se otprilike nižom srednjom klasom, a dio ide i nešto malo više od toga